

מסורת הש"ס

(א) מנחות 15, ז: (סוכה ה"ה וימא פ., א) זכריות מא: סוכה ה"ה (ד) גנבים פ"ג מ"ט חולין ע"א: (ז) כ"ב פ' מלווע פרשה ג, ו' וסנדליו צידו וטעמיו בקומתו כ"ה בס"א, ו) אהלם פ"ב מ"ג, ו) [מדות פ"ג מ"א], (ח) [ש"י רש"י, ט] בס"א: וסנדליו צידו וטעמיו בקומתו, (י) [ובפירש"י זכריות מא], (יג) ואל תש (ז'דמיות רפ"ד, ט) ולא תש לפרש אלא טעמא דר"ש, כ"ל מהרש"א,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ואלה וכו' מין דקאי באבמות ונראה: (ב) בא"ד וזיק האמה היו קטנות: (א) ד"ה גפן וכו' ולא תש לפרש שס טעמא דרבי עקיבא, ניב ע"ש בדרך ל"מ ע"ב:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אלו הקרנות וכו' וזרת שהוא חצי אמה, ע"י לקמן דף כא ע"א ובתוס' שם ד"ה א' מנ':

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה הג"ה כאשר מפורש בקונט' וכו' כי אם חיק האמה ופי' בו, ניב וג"ו ק' להולמו דלית זכר וזיק האמה במה אכל, כולל בתוספתא (כ"גים צ"מ פ"ו) מפרש ר"מ זכדיא דכתיב אמה אמה כי ב' מיני אמות א' אמה וא' זכדיא וטפה ומפר' והלן כו' וההכלל כו':

מוסף רש"י

חיק האמה זה יסוד. דעלה אמה וכנס אמה (מנחות 15), אלו הקרנות. דמלאכתם האין מודד דלית זכר וזיק רוח דהיינו אמה על אמה, וזת חצי אמה (שם), וזה גב המזבח. כלומר ובמאזן זו יתא נמי מוצח הוה (שם), שיעורין. של איסורים, כגון כזית לכל אילת איסור וכזיתבנה לזית הספורים (סוכה ה:), הלהב למשה בספיני. אלה שלשה נשאלו צבית המושג מנין להם, מן המורה, והסביר והכלל לנשה ממזין על ושמעון השומע וסדרן כסדר שמעון (סוכה 17), כל הפסוק הזה המנוגע. כמזי (ויקרא יד) והבא אל צבית יעמא עד הערב, ולא כמזי כנסם אלא בגדיו והאכול צבית יכנס את בגדיו (שם) צבואה שיעור אכילה, ואשילי לא יאכל, ודמכתבי כספיה והסוכב צבית יכנס את בגדיו, הלך הנכנס בו וזת בגדיו עתה לא יאכל, וזת בגדיו כדכך מלגוש, אין אלו בגדיו ותמאלי מיד, שאף כהן אפי קווא והבא אל הציה, וכסאה לגוס כהן בעי שהיה (ברכות 18, ובעי"ז סוכה ה:),

שלא יהו מכוונות. כדמפרש ואזיל שהיו אמות כלאים שזקוקות ושל מצוי וסוכה עצבות: **אלא לאציי קשיא**. הא דקמתי כל אמות באמה בת ששה: **אימא אמה כלאים בלאים באמה בת ששה**. והכי קאמר כל אמות שאמרו בכלאים באמה בת ששה ובלצד שלא יהו מכוונות מלומצמות

אלא גדולות

צטפחים

שזקוקות:

לאציי ודאי סנאי היא. דלא מנאי

לאוקמי לרבען כוותיה דהא כל אמות

קאמרי: **לרנא מי לימא סנאי היא**.

מי אמריין רבן שמעון בן גמליאל

פליג עליה למימר אמת כלללים באמה

בת ששה אצל שאר אמות כגון סוכה

ומצוי באמה בת חמשה או דילמא

פרושי קא מפרש רבן שמעון בן

גמליאל למילתייהו דרבנן דאמרי

ובלצד שלא יהו מכוונות דיש מהן

שזקוקות יש מהן עצבות ולא פירשו

אזיה מהן שזקוקות אזיה מהן עצבות

ואתא אזיה לפירושי דהנך דכללים

ליהוו שזקוקות דקדמתי ובלצד שלא

יהו מלומצמות ולהכי אדכר כללים

ולא למעוטי שאר אמות להיות צנות

חמשה אלא למעוטיניהו דלא ליהוו

שזקוקות: **הא אהא לאשמועינן אמה**

כללים לא ימלא. ולפרושי מילתיה

דחנא קמא הוא דאתא ולא למעוטי

שאר אמות מצב ששה: לא למעוטי

אמה יסוד ואמה סוכב. דלאו צנות

ששה הן: **בלאומ אמה אמה וטופח**.

בלאמות קטנות בת חמשה שיש באמה

בת ו' צינויות אמה וטפה מאלו:

חיק האמה. נמדד בלאמות קטנות

וכן אמה רוחב וכן גבולו על שפתו

זרת האחד וכן גב המזבח כולן בלאמות

קטנות הללו: **הא האמה זה יסוד**.

חיק על שם שהוא חיקויו ומיקונו של

מוצח מלמטה: אלו הקרנות. שהן

אמה על אמה והאי דכתיב זרת האחד

מלמלעית רחבו של קרן מודד ° זרת

שהוא חצי אמה לכל רוח דהוי אמה

על אמה: **וזה גב המוצח**. כלומר

באמה קטנה ולא נמדדה אמה של

מוצח הוהב דכתיב ציה אמה ארכו

ואמה רחבו (שמות 6), ובמסכת מנחות

בפרק שמי הלחם (טז י5): מפרש ליה

להאי קרא דלמה יסוד דקאמרי בקטנה לאו צרוחב כניסת היסוד אלא בגובה עלייתו דלמר מר ענה אמה וכנס אמה זהו יסוד אצל רוחב הכניסה באמה בת ששה ואמה סוכב כניסה דילה באמה קטנה ולא ה' אמות של עליית גובהה באמה קטנה כדחננין עלה חמש וכנס אמה זה הסוכב וקרנות לא שגא גובהן ולא שגא רוחבן באמה קטנה: הג"ה. כאשר מפרש בקונט' שנתע רבינו מר' יעקב צר יקר ועתה חזר צו דקשיא ליה מה שתרגס יונתן אמה אמה וטפח אמתא דהיא אמתא ופשן ונמלא דבאמה גדולה מיירי ועוד אס כדצרי הזקן לא היה לו לכתוב וזיק כי אס חיק האמה ופירש וא' לנו רבינו הכי למעלה) הזכיר מדות המנוצח והאיריאל שמים עשרה אמה ושאר מדותיו ועתה כך אמר הכתוב אלה מדות המנוצח שאמרתיו לך הכל נמדדו באמה שהיא אמה

וטפח וזיק שהוא יסוד אינו נמדד אלא באמה שהיא אמה קטנה ולא באמה שהיא אמה וטפח ועתה דצרי יונתן בן עוזיאל קיימין כך שמעתיו ועיקר. ע"כ הג"ה: שנתנו כחמים לכל דצר כגון כזית דס חלב פייגול ונותר וכזית מן המת שמטמא בזהל ושאר שיעורין דמפרש לקמן: חלילין. חלילה הפוסלת בטבילה: ומחילין. הלכות מחילה שמתא גבוהה עשרה וכן שאר הילכותיה הלכה למשה מסיני: לשיעורין נאמר. וכל אלו משערין בהן דברים אחרים: גליו על דכפיו וסנדליו וטעמיו צידויש. שאינן מלובשין צו דרך מלבוש דומיא דכליו על כתפיו: הוא וסן טמאין מיד. שאף הן צאין אל הצית וכתיב והבא אל הצית (ויקרא יד): היה לגוש גליו. וכן כולם דרך לציטמן קרויין צגדיו וצטלין אלאו וכתיב (סע) והאכול צבית יכנס את צגדיו ודרשין צמורת כהנים [מאורע פרשה זן מקראי דהאי אוכל לאו אכילה ממש הוא אלא שישהא כדי שיעור אכילה ובציאה בלא שהייה אינו מטמא צגדים: פרס. ד' צאים הן מוון סעודה צינויות. פרס לשון פרוסה ששיעורוהו בחצי ככר האמור בעירוב צענין מוון צ' סעודות ותנן החם חלילה לזית המנוגע בפרק כיצד (לקמן ד' פ3): פס חטין. אין שזיה צה כפת שעורין: מיסב. שהייה זו בהסצה שיעורוהו ולא צנאכלת צעמידה והולך ובא שהוא שזיה צאכילתו יותר: ואוכלה צניפסן. שנאכלת מהר: ואינו מטמא בזהל. שזס עמס בלא צצר עד שיהא שס שדרה שלימה או גולגולת או רוב צינוי צ' שזקיים וירך אחת או רוב מניינו קציה צברים: ריעיעס יין לגויה. לחייבו מלקות:

וטבעותיו בידיו. סוכה בלא כדכך מלגוש (חולין 8א) דומיא דסנדליו (סוכה 88), הוא ודן טמאין מיד. בלא שהייה דכתיב והבא אל הצית וטולה צה אל הצית קרינא צה (88), היה לברש כליו כו'. דאקרי לכו צגדיו, הוא טמא מיד. דכתיב והבא אל הצית יעמא, און עד שישהא. דכתיב והאכול צבית יכנס וגו', ודרשין כתיב אין לו אלא אוכל וסוכב, אוכל בלא סוכב, סוכב בלא אוכל, לא אוכל ולא סוכב מנין, מ"ל יכנס צגדיו, ריבה, שמי פעמים כתיב יכנס צגדיו, ואס סופנו לרבות הכל מה מ"ל והאכול, ליתן שיעור לגסוב כדי אכילה, שאין טעון כיעוס צגדים עד שישהא כדי אכילה, וגופו טמא מיד, דהכי כתיב והבא אל הצית יעמא, ולא כתיב כיעוס צגדים, והאכול צבית, דהיינו שזיה כדי אכילה, יכנס צגדיו (סוכה 1), אכילת פרס. חצי ככר ששיערו צו חמשים את העירוב, שהוא כולו מוון שמי סעודות וחליו מוון סעודה אחת (ברכות 18, ובעי"ז סוכה 1), פת חטין. שהייה מועטת משל שעורים (סוכה 88) נאכלת מהר (ברכות 88), מיסב. דרך הסבה, שהיא נאכלת מהר, שאינו פויה אנה ואנה (88) דהיינו דרך אכילה, מי שהוא מיסב הוא עסוק באכילה ואינו טורד צגדים אחרים (סוכה 88), עצם כשעוריה. מן המת (88), ואינו מטמא באהל. כשיעור זה, עד שיהא שדרה או גולגולת שלמה, או רוב מנין אצרי ארס (88) הלכה לנשה כמטיי הוא (ברכות 88), גפן. מה שיעור בו, כדי רביעית יין לגויה. בשאר איסורי מיד. דאכלת למ"ד במס' מיר (לד:) דהרמנים ולולבין ועליו מנטרפין לשיעור רביעית יין, שאס ימנס לגוס מלא יין עד שיהא מלמ מנטרש

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

ד. ואלה מדות המוצח באמה אמה וטופח. פי' בקונט' בלאמות

קטנות שיש בלאמה צינויות אמה וטפח מאלו וקשה דלא הוה ליה למיכתב וזיק צו"ו מיון דקאי (6) אלאמות ונראה כמו שפירש"י בפירוש יחזקאל דפירש בלאמות אמה אמות גדולות שהיא אמה וטופח בשל אמה בת ה' וכן תרגס יונתן בלאמתא דהיא אמתא ופשן וקאי אשאר אמות המוצח וזיק (7) האמות הוו קטנות: **גפן** כדי רביעית יין צנויד. פרש"י לחייבו מלקות וקשה דלא הוה דומיא דאחריני דמשערין צהו מילי אחריני ונראה כפרש"י דסוכה (ד' ו. 1) דפירש שאס אכל ענבים ומרמנים ולולבים מגפן איכא למ"ד צרביעית וזה ציון משערין שיקח כוס מלא יין וישיס צו עלין ולולבין כשיעור מה שאכל ואס ינא צריעית חייב ואס היה צא לשער צמים היה יוצא רביעית צמחות שאין נגדשין על שפת הכלי כמו יין וכה"ג מניא בחוספתא (8) כיצד יעשה מציא כוס מלא יין ומציא זית אגורי ונותן לתוכו ושופע אס שמה כיונא צו חייב ואס לאו פטור דצרי ר' עקיבא רצי אלעזר בן עזריה אומר אינו חייב עד שיטמה צריעית יין ואחיא לשמעטין כרצי אלעזר בן עזריה וצפ' ג' מינין (מיר ד' לד.) מנן אינו חייב עד שיאכל ענבים כזית משנה ראשונה אמרו עד שיטמה צריעית יין רצי עקיבא אומר אפי' מיר ששירה פמו ציון יש צו כדי לצרף כזית חייב וקאמר צגמ' ת"ק מדמי לכו אסורי מיר אכילה לשמה פירוש ת"ק היינו משנה ראשונה מדמה אכילה לשמה ובעי צאכילת עלין ולולבין נמי צריעית ונקט צמתימין שחייא משוס דאכילה מיניה ילפינן וטעמא משוס דכתיב לא ישמה מרי זימני ולא תש לפרש 6 שס טעמא (א) דר' עקיבא מיון דלמר קרא וענבים לחיס ויציס לא יאכל מה אכילה צכזית אף כל צכזית והא דנקט אכילה צמשנה אחרונה משוס דשמה ילפינן מיניה וכל חד נקט מדי דליף מיניה וא"ת ומ"מ מאי נפקא מינה לשער ציון והלא כלי המחזיק צריעית הוא צילה ומחלה ומה שמפיל צילה ומחלה ציון יין וציון מים אס שיעור עלין ולולבין שאכל יפילו כל כך חייב וי"ל דנפקא מיניה אס יש כלי שמחזיק מה שמפיל צילה ומחלה מן היין שלא ישער עלין ולולבין כזוס מלא מים עד שיתמלא הכלי שזה הכלי אינו מחזיק צילה ומחלה מן המים שאינן עצין כמו יין ומלא שאין הכלי זה רביעית ודוחק: הגה"ה. וקשה דשמעתין אמאי דלא כמשנה אחרונה ועוד דצספרים ישנים מלא ר"ת דגרסינן צנויד (ד' לה:) תנא קמא לא מדמי לכו לכל איסורי מיר לאכילה משמע להך גירסא דצאכילה לא פליגי אלא הוי לכולי עלמא צכזית וכן משמע צירושלמי דלא פליגי צאכילה דקאמר משנה ראשונה

ומחלה ציון יין וציון מים אס שיעור עלין ולולבין שאכל יפילו כל כך חייב וי"ל דנפקא מיניה אס יש כלי שמחזיק מה שמפיל צילה ומחלה מן היין שלא ישער עלין ולולבין כזוס מלא מים עד שיתמלא הכלי שזה הכלי אינו מחזיק צילה ומחלה מן המים שאינן עצין כמו יין ומלא שאין הכלי זה רביעית ודוחק: הגה"ה. וקשה דשמעתין אמאי דלא כמשנה אחרונה ועוד דצספרים ישנים מלא ר"ת דגרסינן צנויד (ד' לה:) תנא קמא לא מדמי לכו לכל איסורי מיר לאכילה משמע להך גירסא דצאכילה לא פליגי אלא הוי לכולי עלמא צכזית וכן משמע צירושלמי דלא פליגי צאכילה דקאמר משנה ראשונה

ומחלה ציון יין וציון מים אס שיעור עלין ולולבין שאכל יפילו כל כך חייב וי"ל דנפקא מיניה אס יש כלי שמחזיק מה שמפיל צילה ומחלה מן היין שלא ישער עלין ולולבין כזוס מלא מים עד שיתמלא הכלי שזה הכלי אינו מחזיק צילה ומחלה מן המים שאינן עצין כמו יין ומלא שאין הכלי זה רביעית ודוחק: הגה"ה. וקשה דשמעתין אמאי דלא כמשנה אחרונה ועוד דצספרים ישנים מלא ר"ת דגרסינן צנויד (ד' לה:) תנא קמא לא מדמי לכו לכל איסורי מיר לאכילה משמע להך גירסא דצאכילה לא פליגי אלא הוי לכולי עלמא צכזית וכן משמע צירושלמי דלא פליגי צאכילה דקאמר משנה ראשונה

ומחלה ציון יין וציון מים אס שיעור עלין ולולבין שאכל יפילו כל כך חייב וי"ל דנפקא מיניה אס יש כלי שמחזיק מה שמפיל צילה ומחלה מן היין שלא ישער עלין ולולבין כזוס מלא מים עד שיתמלא הכלי שזה הכלי אינו מחזיק צילה ומחלה מן המים שאינן עצין כמו יין ומלא שאין הכלי זה רביעית ודוחק: הגה"ה. וקשה דשמעתין אמאי דלא כמשנה אחרונה ועוד דצספרים ישנים מלא ר"ת דגרסינן צנויד (ד' לה:) תנא קמא לא מדמי לכו לכל איסורי מיר לאכילה משמע להך גירסא דצאכילה לא פליגי אלא הוי לכולי עלמא צכזית וכן משמע צירושלמי דלא פליגי צאכילה דקאמר משנה ראשונה

ומחלה ציון יין וציון מים אס שיעור עלין ולולבין שאכל יפילו כל כך חייב וי"ל דנפקא מיניה אס יש כלי שמחזיק מה שמפיל צילה ומחלה מן היין שלא ישער עלין ולולבין כזוס מלא מים עד שיתמלא הכלי שזה הכלי אינו מחזיק צילה ומחלה מן המים שאינן עצין כמו יין ומלא שאין הכלי זה רביעית ודוחק: הגה"ה. וקשה דשמעתין אמאי דלא כמשנה אחרונה ועוד דצספרים ישנים מלא ר"ת דגרסינן צנויד (ד' לה:) תנא קמא לא מדמי לכו לכל איסורי מיר לאכילה משמע להך גירסא דצאכילה לא פליגי אלא הוי לכולי עלמא צכזית וכן משמע צירושלמי דלא פליגי צאכילה דקאמר משנה ראשונה

עין משפט גר מוצה

יג א מ"י פ"ב מהלכות בית

הבזריה ה"ו ו' והלכה ז':

יד ב מ"י פ"ד מהלכות מאלכות אסורות הלכה ב':

בז ג מ"י פ"ז מהל' טומאת צרעת ה"ז ז סמג עשין רלט:

בז ד מ"י שס הלכה ו': יז ה מ"י פ"ג מהלכות טומאת מת הלכה ב סמג עשין רלח:

יח ו מ"י פ"ה מהלכות מירות הלכה ב סמג לאהן רכ:

תורה אור השלם

1. ואלה מדות המוצח באמות אמה אמה וטפח וזיק האמה וקמה רחב וגבוהה אל שפתה קטוב: וזת האחד וזה גב המזבח: יחזקאל מג יג 2. ארץ חסד ושערה וצפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש: ח ה דברים ח ה

רב ניסים גאון

ממנו. ואלה מדות המוצח ובאמה וטפח פירוש שתהא יחידה על חברתה טפח. עד שישהה בכדי אכילת פרס. תמצא עיקר דיליה בחזרת כהניס. והאוכל בבית, אין לי אלא אוכל, אם 6) סופנו לרבות את האוכל אפי" שאינו שוכב, מה תלמוד לומר האוכל והשוכב, אלא ליתן שיעור לאוכל כדי שיאכל שוכב. וכמה הוא שיעור אכילת פרס, פת חטים ולא פת שעורים וכו'.

6) צמ"כ לפנינו הגי' אלא ליתן שיעור לשוכב כדי שאכל ע"ש" מה דשחקו הרא"ס והק"א מה אכן יג' רבנו נבונה וימר ומה למדו דלשעין האכילה כאלו כהסירה.

רבינו חננאל

כרס והזוויע בי אינו עובר משום לא חורץ כרמך כלאים דברי ר"ש. והנה מה שיש בו כ' טפחים נמצאו בו ד' אמות באמה בת ה' טפחים ואמה מתירו לזרוע בו, ונה לקולא. ופריך בר נחמן אילו דברי ר"י שמעון הן, ואנא דאמרי כרובן דפליגי עליה, ואמרי (הנה) [הרן] זה כרס. איבעית אימא אפי' כו' שמעון, מאי אמות כלאים דקאמר רוב אמות של כלאים באמה בת ו' טפחים היכא דאיכא לחומרא, אבל הני דרפוסין באמה בת ה' טפחים. רבא אמר בר נחמן אמת סוכה ואמת מבוי נמי בת ששה הן, ומיהו טפחים עציבות פ"ה האצבעות דחזקות זו עס זו, ושל כלאים פ"ה האצבעות שזקוקות מורוחות כדרך השוחק שפוסק שפחיו והעצב מרביקם. ומותבינן לאביי כל אמות שאמרו באמה בת ו' טפחים ובלבד שלא יהיו מכוונות. כלומר לא יהיו עציבות שזקוקות ולא השזחקות עציבות כרבא, אלא לאביי קשיא. ופריך אביי אנא דאמרי כרשב"ג. ועמדה לאביי בתנא, ורבא אמר לך כולי עלמא באמה בת ו'

